

Addysgeg y Cyfnod Sylfaen

Dylai plant gael cyfleoedd i ddatblygu eu sgiliau, eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth drwy:

- gwricwlwm priodol o ran datblygiad lle mae'r saith Maes Dysgu (chwech mewn lleoliadau/ysgolion cyfrwng Cymraeg) yn cyd-fynd a chydweithio â'i gilydd
- darpariaeth barhaus wedi'i chyfoethogi a gweithgareddau â ffocws mewn amgylcheddau dysgu a geir dan do ac yn yr awyr agored
- gwahanol fathau o weithgareddau chwarae ac ystod o weithgareddau a gaiff eu cynllunio, gan gynnwys rhai a ysgogir gan y plant
- profiadau sy'n caniatáu iddynt fabwysiadu ystod o rolau, gan gynnwys arwain mewn grŵp bach, dysgu fesul pâr neu weithio mewn tîm
- gwahanol adnoddau, gan gynnwys TGCh
- cyfleoedd dysgu gweithredol sy'n adeiladu ar brofiadau blaenorol ac sy'n eu cefnogi i dyfu'n ddysgwyr annibynnol
- gweithgareddau sy'n caniatáu iddynt ddefnyddio eu synhwyrau a bod yn greadigol a dychmygus
- tasgau a heriau sy'n eu hannog i ddatrys problemau a thrafod.

Ystod o brofiadau

Dylai plant gael cyfleoedd i:

- gael profiad helaeth o iaith o'u cwmpas sy'n eu trwytho yn yr iaith lafar a'r ysgrifenedig
- ymarfer, datblygu a mireinio eu sgiliau ym mhob agwedd o'r ddarpariaeth, gan gynnwys y ddarpariaeth barhaus, ac ar draws pob Maes Dysgu
- mynegi eu hunain yn greadigol gan ddefnyddio'u dychymyg
- profi pob math o gyfryngau ac ysgogiadau gan gynnwys technolegau datblygol
- darllen a rhannu amrywiaeth o destunau a storïau nad ydynt yn ffuglen a storïau traddodiadol o Gymru ac o bob rhan o'r byd gan gynnwys y rheini a ysgrifennwyd gan awduron enwog
- gwneud marciau neu ysgrifennu mewn ystod o genres
- cyfathrebu mewn ystod o gyd-destunau at wahanol ddibenion ac ar gyfer gwahanol gynulleidfaoedd.

Mae Meysydd Dysgu Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu yn y Gymraeg a'r Saesneg wedi eu datblygu law yn llaw. Gall blant ddefnyddio sgiliau trawsieithu a sgiliau deul i ddatblygu'r ddwy iaith gan sicrhau bod cryfder mewn un iaith yn atgyfnerthu'r llall.

Allwedd

O fewn y tabl, bydd testun o'r FfLIRh yn ymddangos fel testun normal. Bydd testun o'r FfLIRh sydd wedi cael ei estyn neu sydd yn sgil benodol i Faes Dysgu Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu yn cael ei ddynodi gan brint trwm. Bydd y sgiliau hyn hefyd yn cael eu dynodi gan yr eiconau canlynol.

Sgil estynedig ▲ **Sgil Maes Dysgu** ❖ Mae'r sgiliau hyn, ar y cyd â datganiadau'r FfLIRh, yn ffurfio'r Maes Dysgu Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu y Cyfnod Sylfaen.

D.S.

Er mwyn bod yn hygyrch ac yn ddarllenadwy, dyluniwyd y tablau hyn i'w hargraffu ar faint A3.

Llinyn: Llafaredd

Elfennau	Agweddau	Meithrin	Dosbarth derbyn	Blwyddyn 1	Blwyddyn 2
		Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:
Datblygu a chyflwyno gwybodaeth a syniadau	Siarad	mynegi mwynhad neu ddiddordeb	mynegi beth yw eu hoff bethau a'u cas bethau	mynegi barn ar bynciau cyfarwydd	mynegi barn, gan roi rhesymau a chynnig atebion priodol i gwestiynau
		trafod llun, modelau a gweithrediadau mewn termau syml	siarad am bethau y maent wedi'u llunio neu wedi'u gwneud gan ychwanegu rhywfaint o ddisgrifiad ❖	siarad am bethau y maent wedi'u llunio neu wedi'u gwneud, gan esbonio'r broses	siarad yn fanwl am bethau y maent wedi'u llunio neu wedi'u gwneud, gan egluro'r broses ❖
		ail-adrodd digwyddiad neu brofiad mewn termau syml	siarad am bethau o'u profiad a rhannu gwybodaeth	cynnwys rhai manylion a rhywfaint o eirfa berthnasol i ymhelaethu ar eu syniadau neu eu hadroddiadau	ymestyn eu syniadau neu eu hadroddiadau gan drefnu'r hyn y maent yn ei ddweud a chynnwys manylion perthnasol
		defnyddio brawddegau sy'n cynnwys pump gair neu fwy gyda pheth anaeddfedrwydd gramadegol, e.e. hepgor rhai geiriau cyswllt ❖	defnyddio geiriau, cymalau a brawddegau syml	adeiladu ar brofiad blaenorol gan egluro eu hunain drwy: – drefnu yr hyn y maent yn ei ddweud – dewis geiriau'n fwriadol ❖	adeiladu ar brofiad blaenorol, siarad yn hyderus gan egluro eu hunain drwy: – drefnu yr hyn y maent yn ei ddweud – dewis geiriau'n fwriadol – gynnwys manylder perthnasol ❖
		defnyddio geirfa sydd newydd ei dysgu oddi mewn a thrwy weithgareddau chwarae ❖	defnyddio geirfa gynyddol ac addas o fewn a thrwy gymryd rhan mewn gweithgareddau chwarae ❖	defnyddio ystod gynyddol o eirfa addas wrth chwarae ac mewn gweithgareddau strwythuredig ❖	defnyddio ystod gynyddol o eirfa addas wrth chwarae ac mewn gweithgareddau strwythuredig a sefyllfaoedd ffurfiol, gan amrywio geiriau i ychwanegu diddordeb ❖
		siarad yn ddigon clir i gael eu deall gan oedolion a chyfoedion	siarad yn glywadwy	siarad yn glywadwy, gan gyfleu ystyr i wrandawyr sydd y tu hwnt i'w grŵp cyfeillion	siarad yn eglur ag ystod o gynulleidfaoedd
		dynwared bywyd go iawn a phrofiadau dychmygol o fewn gweithgaredd chwarae rôl	cyfrannu i weithgareddau chwarae rôl gan ddefnyddio iaith berthnasol	mabwysiadu rôl gan ddefnyddio iaith briodol	mabwysiadu rôl benodol, gan ddefnyddio iaith sy'n briodol mewn sefyllfaoedd strwythuredig
		ymateb, mewn ffordd syml, i ddrama y maent wedi ei gwyllo ac ysgogiadau creadigol eraill ❖	ymateb, gyda rhywfaint o fanylder, i ddrama y maent wedi ei gwyllo ac ysgogiadau creadigol eraill ❖	ymateb, gyda mwy o fanylder, i ddrama ac ysgogiadau creadigol eraill ❖	ymateb i ddrama a mynegi barn yn ogystal ag amrywiaeth ehangach o ysgogiadau ❖

Llinyn: Llafaredd

Elfennau	Agweddau	Meithrin	Dosbarth derbyn	Blwyddyn 1	Blwyddyn 2
		Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:
Datblygu a chyflwyno gwybodaeth a syniadau	Siarad	deall a defnyddio cwestiynau syml, e.e. 'Pam?', 'Sut?' a 'Ga i?', i sefydlu pam y mae pethau'n digwydd ac i gadarnhau dealltwriaeth ❖	defnyddio cwestiynau amrywiol, e.e. 'Pwy?', 'Beth?', 'Pam?', 'Pryd?' a 'Sut?', i sefydlu pam y mae pethau'n digwydd ac i gadarnhau dealltwriaeth ❖	defnyddio cwestiynau amrywiol, e.e. 'Pwy?', 'Beth?', 'Pam?', 'Pryd?' a 'Sut?', at ddibenion amrywiol ac i gadarnhau dealltwriaeth ❖	paratoi a gofyn cwestiynau amrywiol, e.e. 'Pwy?', 'Beth?', 'Pam?', 'Pryd?' a 'Sut?', at ddibenion amrywiol ac i gadarnhau dealltwriaeth ❖
		cymryd rhan wrth chwarae â synau a geiriau ❖	dangos ymwybyddiaeth o gyflythreniad ac odl ❖	defnyddio cyflythreniad ac odl ❖	defnyddio cyflythreniad ac odl mewn ystod o gyd-destunau ❖
		sylwi ar rhythm ac odl mewn geiriau ar lafar ac ymuno mewn gweithgareddau rhythmig ❖	sylwi ar rhythm mewn geiriau ar lafar a pharhau gyda rhes o odlau ❖	defnyddio rhythm ac odl i greu llafarganeuon, odlau a cherddi syml ❖	defnyddio rhythm ac odl i greu llafarganeuon, odlau a cherddi mwy cymhleth ❖
		siarad wrth chwarae yn symbolaidd ❖	siarad i greu stori wrth chwarae yn symbolaidd/dychmygol ❖		
		dangos ymwybyddiaeth bod rhai synau yn newid ar ddechrau geiriau trwy hwiangerddi a chaneuon	dangos ymwybyddiaeth bod rhai synau yn newid ar ddechrau geiriau, e.e. <i>dau gi, y gath</i>	dangos ymwybyddiaeth bod rhai synau yn newid ar ddechrau geiriau, e.e. <i>y ferch</i>	defnyddio ambell dreigladd y maent wedi ei ymarfer ar lafar, e.e. <i>y bêl, fy mag, i'r dref</i>
	Gwrando	gwrando ac ymateb â sylw a chanolbwyntio cynyddol	dangos eu bod wedi gwrando ar eraill, e.e. <i>wrth dynnu llun</i>	gwrando ar eraill, â sylw cynyddol, gan ymateb yn briodol fel arfer, e.e. <i>dilyn cyfarwyddiadau'n gywir</i>	gwrando ar eraill gan ganolbwyntio, deall y prif bwyntiau a gofyn am eglurhad os oes ei angen
		gwrando ar a dilyn cyfarwyddyd mewn dau gam ❖	gwrando ar a dilyn cyfarwyddyd mewn tri cham ❖	gwrando ar a dilyn cyfarwyddyd mwy cymhleth ❖	
		clywed a gwahaniaethu rhwng synau cyffredinol, synau llafar a synau yr amgylchedd ❖	neilltuo a nodi synau cychwynnol mewn gair llafar ❖	neilltuo a nodi llafariaid canol a synau terfynol mewn gair llafar ❖	
				cyfuno a rhannu geiriau ar lafar ❖	cyfuno a rhannu geiriau amlsillafog ar lafar ❖

Llinyn: Llafaredd

Elfennau	Agweddau	Meithrin	Dosbarth derbyn	Blwyddyn 1	Blwyddyn 2
		Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:
Datblygu a chyflwyno gwybodaeth a syniadau	Gwranddo	dilyn geiriau gweithredol, e.e. drwy gemau a chaneuon ❖	dilyn geiriau/gorchmynion gweithredol ❖	dilyn gorchmynion gweithredol mwy cymhleth ❖	dilyn a chreu eu gorchmynion gweithredol eu hunain ❖
		gwranddo ac ymuno â chaneuon, rhigymau a storïau	ymuno wrth adrodd/canu hwiangerddi, rhigymau a chaneuon, eu hailadrodd neu eu dysgu ar y cof, gyda pheth cymorth	ymuno wrth adrodd/canu amrywiaeth o rigymau, caneuon, cerddi a storïau , eu hailadrodd neu eu dysgu ar y cof ▲	ymuno â, ailadrodd neu gofio ystod o ysgogiadau yn cynnwys rhigymau, caneuon, storïau, a cherddi, gan gynnwys cerddi gwirion ❖
		ailadrodd stori neu wybodaeth y maent wedi'i glywed mewn termau syml	ailadrodd naratifau neu wybodaeth y maent wedi'u clywed mewn termau syml ❖	ailadrodd naratifau neu wybodaeth y maent wedi eu clywed gan ddefnyddio cysyllteiriau syml ▲	ailadrodd naratifau neu wybodaeth y maent wedi eu clywed, gan osod y digwyddiadau yn eu trefn gywir
		dangos dealltwriaeth o egwyddorion sylfaenol fel mewn, ar, mawr, bach, gwlyb, sych, poeth ac oer ❖	dangos dealltwriaeth o egwyddorion sylfaenol gan gynnwys dros, o dan, tu ôl ❖	dangos dealltwriaeth o egwyddorion sylfaenol gan gynnwys trwy, dros ❖	dangos dealltwriaeth o arddodiaid o fewn eu chwarae a'u gweithgareddau strwythuredig ❖
		ateb cwestiynau syml 'Pwy?', 'Beth?' a chwestiynau penagored sy'n gysylltiedig â'u profiadau eu hunain, storïau neu ddigwyddiadau ❖	ateb cwestiynau 'Pwy?', 'Beth?', 'Ble?' a chwestiynau penagored sy'n gysylltiedig â'u profiadau eu hunain, storïau neu ddigwyddiadau ❖	ateb cwestiynau 'Pwy?', 'Beth?', 'Pryd?', 'Ble?', 'Sut?' a chwestiynau penagored sy'n gysylltiedig â'u profiadau eu hunain, storïau neu ddigwyddiadau ❖	ateb cwestiynau mwy cymhleth sy'n gysylltiedig â'u profiadau eu hunain, storïau neu ddigwyddiadau ❖
		gofyn cwestiwn priodol am rywbeth sydd wedi'i ddweud	gofyn cwestiynau am rywbeth a ddywedwyd	dangos eu bod yn deall yr hyn y maent wedi ei glywed drwy holi cwestiynau i ddod o hyd i ragor o wybodaeth	dangos eu bod yn deall yr hyn y maent wedi ei glywed drwy holi cwestiynau perthnasol i ddod o hyd i wybodaeth benodol
		dynwared a defnyddio atebion i gwestiynau gan ddefnyddio ffurfiau cywir ❖	dechrau ateb cwestiynau gan ddefnyddio ffurfiau cywir, e.e. Ydy? Ydy/Nac ydy ❖	ateb cwestiynau gan ddefnyddio ffurfiau cywir fel arfer, e.e. Oes? Oes/Nac oes	ateb cwestiynau gan ddefnyddio ffurfiau cywir, e.e. Ydy? Ydy/Nac ydy

		↔	Meithrin	↔	Dosbarth derbyn	↔	Blwyddyn 1	↔	Blwyddyn 2	↔
Elfennau	Agweddau		Mae plant yn gallu:		Mae plant yn gallu:		Mae plant yn gallu:		Mae plant yn gallu:	
Datblygu a chyflwyno gwybodaeth a syniadau	Cydweithio a thrafod		cymryd rhan mewn trafodaeth gyda phlant eraill a/neu oedolion		cyfnewid syniadau wrth drafod yn unigol ac mewn grwpiau bach, e.e. <i>gyda ffrindiau</i>		cyfrannu i sgysiau ac ymateb i eraill, gan gymryd eu tro o'u hysgogi		cyfrannu i drafodaeth, parhau i ganolbwyntio ar y pwnc a chymryd eu tro i siarad	
			cymryd rhan gydag eraill mewn gweithgareddau.		cymryd rhan mewn gweithgareddau gydag eraill, gyda pheth rhyngweithio.		cymryd rhan mewn gweithgareddau gydag eraill a siarad am yr hyn y maent yn ei wneud		rhannu gweithgareddau a gwybodaeth i gwblhau tasg	
							defnyddio rhai cliwiau di-eiriau yn fwriadol fel ystumio'r wyneb neu'r dwylo. ❖		dehongli, ymateb a defnyddio cliwiau di-eiriau fel ystumio'r wyneb neu'r dwylo. ❖	